

สรุปข่าวรัฐสภา

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

การประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้งที่ 12 (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง)

วันพุธที่ 3 สิงหาคม 2565 เวลา 09.00 นาฬิกา ณ ห้องประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชั้น 2 อาคารรัฐสภา นายชวน หลีกภัย ประธานรัฐสภา เป็นประธานการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้งที่ 12 (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) โดยมี ศาสตราจารย์พิเศษพรเพชร วิชิตชลชัย รองประธานรัฐสภา ผลิตเปลี่ยนทำหน้าที่ประธานการประชุม

เมื่อครบองค์ประชุมแล้ว ประธานฯ ได้ดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม ดังนี้

(1) เรื่องที่ประธานจะแจ้งต่อที่ประชุม (ไม่มี)

(2) รับรองรายงานการประชุม (ไม่มี)

(3) เรื่องที่คณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้ว

3.2 ร่างพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. .... ซึ่งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาเสร็จแล้ว (ค้างมาจากการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้งที่ 9 (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่หนึ่ง) วันอังคารที่ 26 กรกฎาคม 2565)

นายสุรชัย เลี้ยงบุญเลิศชัย ประธานคณะกรรมการวิสามัญพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. .... นำเสนอรายงานของคณะกรรมการว่า ตามที่ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา ครั้งที่ 5 (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) เมื่อวันอังคารที่ 8 กุมภาพันธ์ 2565 ได้พิจารณาและลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. .... ซึ่งคณะรัฐมนตรี เป็นผู้เสนอ และตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นมาคณะหนึ่งเพื่อพิจารณา กำหนดการแปรญัตติภายใน 15 วัน โดยมีสมาชิกรัฐสภายื่นคำแปรญัตติจำนวน 3 ท่าน และในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ คณะกรรมการได้นำผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. .... ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้ส่งให้รัฐสภาในชั้นรับหลักการมาประกอบการพิจารณาด้วยแล้ว ทั้งยังได้นำผลการรับฟังความคิดเห็นโดยวิธีการอื่น อาทิ การอภิปรายของสมาชิกรัฐสภาในชั้นรับหลักการ การเชิญผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมชี้แจงและให้ความคิดเห็นเพิ่มเติม การพิจารณาเอกสารที่เสนอความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมาย การเปิดให้แสดงความคิดเห็นผ่านทางเว็บไซต์ของคณะกรรมการวิสามัญมาประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการทุกชั้นตอนตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 77 วรรคสอง บัดนี้ คณะกรรมการได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวเสร็จแล้ว โดยมีทั้งหมด 12 มาตรา คณะกรรมการได้แก้ไขเพิ่มเติม 6 มาตรา คงไว้ตามร่างเดิม 6 มาตรา ซึ่งหลังจากคณะกรรมการได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้แล้วเห็นว่า

ควรมีข้อสังเกตที่คณะรัฐมนตรีและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรทราบหรือควรปฏิบัติ จึงได้บันทึกข้อสังเกตดังกล่าวไว้ในท้ายรายงานของคณะกรรมการฯ เพื่อให้ที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาพิจารณา

จากนั้น เป็นการพิจารณาในวาระที่ 2 โดยเริ่มต้นตั้งแต่ชื่อร่าง คำปรารภ และพิจารณาเรียงตามลำดับมาตราจนจบร่าง

ชื่อร่างพระราชบัญญัติ

ไม่มีการแก้ไข

มีกรรมาธิการขอสงวนความเห็น

กรรมาธิการขอสงวนความเห็น อภิปรายแสดงความคิดเห็นว่า โดยขอให้แก้ไขเพิ่มเติมชื่อร่างพระราชบัญญัติ เป็น "ร่างพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ...." เพื่อเป็นการกำหนดชื่อให้ชัดเจนตามที่รัฐธรรมนูญต้องการให้ทำการปฏิรูปกฎหมาย และทำให้ประชาชนเข้าใจได้อย่างง่ายดายและชัดเจนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

คณะกรรมาธิการ ตอบชี้แจงว่า ในประเด็นของชื่อร่างพระราชบัญญัตินั้น ที่ประชุมได้ให้ความสำคัญต่อความคิดเห็นของผู้สงวนความเห็นเป็นอย่างมาก และได้พิจารณาถึงรายละเอียดแนวทาง วิธีการ รวมถึงการทำงานของสภาในอดีตที่มีการแก้ไขชื่อร่างกฎหมาย โดยร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ซึ่งเสนอโดยคณะรัฐมนตรีได้กำหนดหลักการไว้ว่าให้มีกฎหมายว่าด้วยการกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมไว้ชัดเจนอยู่ในหลักการของกฎหมาย ประเด็นที่สมาชิกฯ ผู้สงวนความเห็นติดใจคือไม่มีคำว่า ทุกขั้นตอน เหมือนกับข้อความที่ปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญมาตรา 258 ง. การปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม แต่หากสมาชิกฯ ได้อ่านรายละเอียดในเหตุผลของร่างกฎหมายฉบับนี้ซึ่งได้เขียนไว้ชัดเจนว่าเป็นกฎหมายที่ว่าด้วยการกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมทุกขั้นตอน นอกจากนี้ในเนื้อหาของมาตรา 4 ของร่างกฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของกฎหมายฉบับนี้ไว้ชัดเจนว่าเป็นกฎหมายที่กำหนดระยะเวลาการดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมทุกขั้นตอนซึ่งเป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญมาตรา 258 ง. ทั้งนี้ หากแก้ไขตามข้อสงวนของสมาชิกฯ อาจเกิดปัญหาว่าเป็นการแก้ไขที่เกินกว่าหลักการของกฎหมายหรือไม่ ซึ่งจะขัดกับข้อบังคับการประชุมของรัฐสภาข้อ 108 ประกอบกับข้อ 91 ทั้งนี้ ในอดีตเคยแก้ไขชื่อกฎหมายหลายครั้ง แต่จะมีขั้นตอนในการดำเนินการ หากกรณีใดเป็นกรณีที่กระทบกับหลักการของกฎหมาย โดยร่างกฎหมายได้กำหนดชื่อของกฎหมายไว้ชัดเจนแล้วการที่จะแก้ไขชื่อของกฎหมายเมื่อเป็นการแก้ไขที่เกินกว่าหลักการก็จะต้องส่งเรื่องกลับไปให้คณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบเสียก่อน ซึ่งกรรมาธิการเสียงข้างมากไม่ได้ปฏิเสธว่าทำไม่ได้โดยเด็ดขาดแต่มีกระบวนการในการดำเนินการและจะทำให้การพิจารณากฎหมายฉบับนี้ล่าช้าไป ดังนั้น กรรมาธิการเสียงข้างมากจึงเห็นควรให้คงชื่อร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ไว้ตามเดิม

ที่ประชุมมีมติเห็นชอบด้วยกับคณะกรรมาธิการที่ไม่มีการแก้ไข ด้วยคะแนน 289 เสียง

คำปรารภ

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา 1

ไม่มีการแก้ไข

มีกรรมาธิการขอสงวนความเห็น และผู้แปรญัตติขอสงวนคำแปรญัตติ

สมาชิกฯ ผู้แปรญัตติ อภิปรายแสดงความคิดเห็น โดยขอให้เพิ่มคำว่าทุกขั้นตอน ดังนี้ "มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ...." เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 256 กำหนดให้มี

การกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมที่ชัดเจน เพื่อให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมโดยไม่ล่าช้า แต่พระราชบัญญัติฉบับนี้กลับไม่ระบุคำว่าทุกขั้นตอนไว้ ซึ่งหน่วยงานตามกระบวนการยุติธรรมในมาตรา 5 ทั้งหมด 10 อนุมาตรา อาจไม่กำหนดรายละเอียดไว้ทุกขั้นตอนก็และอาจทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเสียประโยชน์ได้

กรรมาธิการขอสงวนความเห็น และสมาชิกฯ ผู้แปรญัตติ ไม่ติดใจ

มาตรา 2

ไม่มีการแก้ไข

มาตรา 3

มีการแก้ไข

มีกรรมาธิการขอสงวนความเห็น และผู้แปรญัตติขอสงวนคำแปรญัตติ

ประเด็น ความหมายของ “ศาล”

กรรมาธิการขอสงวนความเห็น และสมาชิกฯ ผู้แปรญัตติ อภิปรายแสดงความคิดเห็น โดยขอให้แก้ไขเพิ่มเติมบทนิยามคำว่า “ศาล” ในมาตรา 3 เป็นดังนี้ “ศาล” หมายความว่า ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง และศาลทหาร โดยตัดศาลรัฐธรรมนูญออกไป และนำศาลรัฐธรรมนูญไปใส่ในมาตรา 5 ซึ่งเป็นหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม เนื่องจากเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการอ่านบทบัญญัติของกฎหมายปฏิรูปฉบับนี้ และในรัฐธรรมนูญ 2560 มีการระบุเรื่องของศาลไว้อย่างชัดเจนในหมวดที่ 10 ได้แก่ ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง และศาลทหารเท่านั้น ส่วนศาลรัฐธรรมนูญอยู่ในหมวดที่ 11 ว่าด้วยศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ ที่มา คุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม และการดำรงตำแหน่งที่แตกต่างจากศาลอื่นอย่างชัดเจน ดังนั้น ด้วยเจตจำนงดังกล่าวแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าผู้ร่างรัฐธรรมนูญมีเจตนาแยกให้เห็นว่าระบบศาลของประเทศไทย แม้ว่าจะจะเป็นระบบศาลคู่ แต่ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพี่น้องประชาชนและการอำนวยความสะดวกยุติธรรม คือ ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง และศาลทหาร ส่วนศาลที่ทำหน้าที่ตีความรัฐธรรมนูญหรือเรื่องอื่นใดที่เกี่ยวข้องแยกไปที่ศาลรัฐธรรมนูญ นอกจากนี้ ขอเพิ่มบทนิยาม ดังนี้ “การดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม” หมายความว่า การดำเนินงานทางแพ่ง ทางอาญา และทางปกครอง การพิจารณาพิพากษาคดีของศาล การพิจารณาสั่งคดีของพนักงานอัยการ และการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ในกระบวนการสอบสวน ใต้สวน การบังคับคดีและการวางทรัพย์ รวมทั้งการดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ และคณะกรรมการการเลือกตั้ง” เพื่อขยายความและเพิ่มคณะกรรมการการเลือกตั้ง อยู่ในมาตรา 5 เข้ามาด้วย การเพิ่มรายละเอียดดังกล่าวทำให้ไม่ต้องมาตีความในภายหลัง ตลอดจนตั้งข้อสังเกตว่าไม่มีบทนิยามคำว่าพนักงานอัยการ ซึ่งเป็นหน่วยงานตามกระบวนการยุติธรรมในมาตรา 5 เช่นกัน รวมทั้งเพิ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง คือ ทนายความ เพิ่มเติมเพื่อให้ครอบคลุมทุกฝ่าย โดยสมาชิกฯ ได้ตั้งข้อสังเกตว่า ไม่ควรเพิ่ม “ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง” เข้ามาในบทนิยาม เนื่องจากมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องและบังคับใช้ในเรื่องดังกล่าวอยู่แล้ว ตลอดจนตั้งข้อสังเกตว่าการบัญญัติให้หน่วยงานอิสระ ได้แก่ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) และศาลรัฐธรรมนูญ เป็นหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม โดยที่กฎหมายอื่น ๆ ต้องอ้างถึง จึงมีความกังวลว่าหน่วยงานเหล่านี้อาจอ้างกฎหมายฉบับนี้เพื่อให้อำนาจในกระบวนการยุติธรรมในอนาคต

คณะกรรมาธิการ ตอบชี้แจงว่า กรรมาธิการมีการแก้ไขข้อความในมาตรา 3 โดยแก้ไขนิยามคำในมาตรา 3 จำนวน 2 คำ คือ “หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม” จากข้อความเดิมที่บัญญัติว่า

หมายถึงหน่วยงานซึ่งมีหน้าที่และอำนาจตามกฎหมายที่เกี่ยวกับการดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ กรรมการได้เติมคำว่า “หรือองค์กร” เนื่องจากการที่กรรมการได้เพิ่มหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมตามมาตรา 5 คือเพิ่มคณะกรรมการการเลือกตั้งเข้าไป และหน่วยงานต่าง ๆ นอกจากจะมีคณะกรรมการการเลือกตั้งแล้ว ยังมีองค์กรอัยการซึ่งทั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งและองค์กรอัยการนั้นเป็นองค์กรที่เกิดขึ้นตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ จึงเป็นที่มาที่กรรมการเห็นควรให้เพิ่มนิยามคำว่า “หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม หมายถึง หน่วยงานหรือองค์กร” เพื่อให้สอดคล้องกับชื่อขององค์กรที่มีการเพิ่มเติมขึ้นในมาตรา 5 ส่วนนิยามคำที่ 2 ที่กรรมการแก้ไขเพิ่มเติม คือ “ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง” ซึ่งสาระสำคัญโดยรวมของร่างพระราชบัญญัติจะเห็นว่าตั้งแต่มาตรา 6 มาตรา 7 มาตรา 8 และมาตรา 9 ได้บัญญัติถึงสิทธิของประชาชนกับสิทธิของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในคดีความต่าง ๆ ไว้แตกต่างกัน ตั้งแต่การกำหนดให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมต้องมีการกำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จในการดำเนินงานในขั้นตอนต่าง ๆ ที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานตนเองและกำหนดระยะเวลาเหล่านั้นต้องประกาศและเผยแพร่ให้ประชาชนได้ทราบ สำหรับการติดตามความคืบหน้าหรือการดำเนินงานตามกำหนดระยะเวลาที่กำหนดไว้แล้วแต่ไม่สามารถดำเนินงานให้แล้วเสร็จได้ ตามกฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมต้องชี้แจงเหตุล่าช้าที่ทำงานไม่แล้วเสร็จ โดยในทางปฏิบัตินั้นหากจะชี้แจงกับประชาชนทุกคนก็จะเป็นไปได้ ดังนั้น ในกฎหมายฉบับนี้จึงแบ่งระดับว่าเมื่อออกประกาศให้ทราบถึงกรอบเวลาทำงานของแต่ละหน่วยงานแล้ว หากคดีใดหรือเรื่องใดที่หน่วยงานนั้นไม่สามารถทำงานให้แล้วเสร็จได้ ต้องชี้แจงเหตุล่าช้าโดยให้ชี้แจงเฉพาะผู้มีส่วนเกี่ยวข้องรับทราบถึงเหตุล่าช้า นอกจากนี้ ยังกำหนดให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมจัดให้มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถติดตามความคืบหน้าของงานหรือของคดีความได้ อีกทั้ง ยังกำหนดให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมต้องจัดให้มีผู้รับผิดชอบในการรับเรื่องร้องเรียนจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกรณีที่เกิดความล่าช้าในการปฏิบัติหน้าที่ ทั้งนี้ เมื่อสาระสำคัญโดยรวมของกฎหมายฉบับนี้ได้แบ่งระดับการปฏิบัติหน้าที่ต่อประชาชนไว้ กรรมการจึงพิจารณาว่าเมื่อสิทธิของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ถูกกำหนดไว้ในมาตราต่าง ๆ ของกฎหมายฉบับนี้แล้ว ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรหมายถึงบุคคลใดบ้าง ซึ่งจากร่างเดิมได้กำหนดว่า หมายถึงคู่ความ คู่กรณี ผู้ต้องหาและผู้เสียหาย โดยหากคงไว้ตามร่างเดิมอาจเกิดปัญหาการตีความว่าในกรณีที่คู่ความ คู่กรณี ผู้ต้องหาหรือผู้เสียหาย อยู่ในสถานะที่ไม่สามารถติดตามความคืบหน้าได้เองหรือเข้าไม่ถึงระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือไม่สะดวกที่จะติดตามความคืบหน้าของคดีความ และในทางปฏิบัติจริงในขณะนี้ส่วนใหญ่จะมอบหมายหรือแต่งตั้งทนายความให้เป็นตัวแทนในการทำหน้าที่แทน หากคงไว้ตามความในร่างเดิมก็จะเกิดการตีความจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่อาจตีความเหมือนกันหรือต่างกันได้ซึ่งอาจกระทบถึงสิทธิของประชาชนที่เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในคดีความต่าง ๆ กรรมการจึงเห็นว่าเพื่อตัดปัญหาดังกล่าวจึงเห็นควรให้เพิ่มเติมข้อความว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหมายความว่าคู่ความ คู่กรณี ผู้ต้องหาและผู้เสียหาย ทั้งนี้ ให้หมายความรวมถึงผู้มีสิทธิกระทำการแทนบุคคลนั้น ๆ ตามกฎหมายหรือในฐานะทนายความด้วย

ส่วนประเด็นเกี่ยวกับนิยามคำว่า “ศาล” นั้น การกำหนดบทนิยามคำว่า “ศาล” ในร่างมาตรา 3 ในร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ต้องการอธิบายว่า ศาลซึ่งเป็นหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 5 หมายถึงศาลใดบ้าง โดยศาลในประเทศไทยมีทั้งระบบศาลเดี่ยวและศาลคู่ แต่โดยความมุ่งหมายของการบังคับใช้ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ศาลซึ่งเป็นหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม

หมายถึงทุกศาลในประเทศไทยขณะนี้ คือ ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง ศาลทหาร และศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งหากดูร่างพระราชบัญญัติทั้งหมดในทุกมาตราจะไม่มีการเขียนว่าเป็นศาลอะไร เนื่องจากได้กำหนดความหมายไว้ในมาตรา 3 ซึ่งเป็นบทนิยามไว้แล้ว สำหรับประเด็นที่สมาชิกฯ ได้ขอสงวนคำแปรญัตติในนิยามมาตรา 3 มา 3 คำ คือ การดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม โดยขอเพิ่มเติมว่าให้รวมถึงการพิจารณาพิพากษาคดีของศาล การพิจารณาสั่งคดีของพนักงานอัยการ และการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ในกระบวนการสอบสวน ใต้สวนการบังคับคดี และการวางทรัพย์ รวมทั้งการดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของศาลรัฐธรรมนูญและคณะกรรมการการเลือกตั้งนั้น ในส่วนของคณะกรรมการการเลือกตั้ง กรรมการเห็นด้วยกับสมาชิกฯ ในบางส่วนจึงได้นำไปบัญญัติเพิ่มเติมไว้ให้เป็นหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมในมาตรา 5 แล้ว ส่วนการเพิ่มเติมถ้อยคำอื่น ๆ คือ การพิจารณาพิพากษาคดีของศาล การสั่งคดีของอัยการ และการสอบสวนของพนักงานสอบสวนนั้น กรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่า คำที่ขอเพิ่มเติมมานั้นล้วนเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงานทางแพ่งหรือทางอาญาทั้งสิ้น ซึ่งข้อความเดิมตามร่างเดิมนั้นครอบคลุมอยู่แล้ว หากไปใส่รายละเอียดเพิ่มเติมอาจถูกตีความในทางตรงกันข้ามและเกิดปัญหาได้ โดยเจตนารมณ์ของนิยามคำนี้ต้องการให้รวมถึงการดำเนินงานทุกอย่างของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม หากเป็นการดำเนินงานทางแพ่ง ทางอาญา หรือทางปกครองแล้วจะอยู่ภายใต้นิยามคำว่าการทำงานในกระบวนการยุติธรรมทั้งสิ้น กรรมการจึงเห็นว่าไม่จำเป็นต้องเพิ่มเติม สำหรับคำว่าพนักงานอัยการที่สมาชิกฯ ขอเพิ่มนิยามนั้น เนื่องจากในมาตรา 5 ได้มีบทบัญญัติให้องค์กรอัยการเป็นหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมตามความหมายของกฎหมายฉบับนี้แล้ว และในกฎหมายของอัยการคือพระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. 2553 ได้บัญญัติให้องค์กรอัยการ ประกอบด้วย คณะกรรมการอัยการ อัยการสูงสุด และพนักงานอัยการ ดังนั้น คำว่าพนักงานอัยการจึงเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรอัยการอยู่แล้ว และหากนิยามคำว่าพนักงานอัยการเพิ่มเข้ามาจะทำให้ได้ความมุ่งหมายของกฎหมายฉบับนี้แคบลง กรรมการจึงเห็นว่าไม่จำเป็นต้องนิยามคำว่าพนักงานอัยการต่างหากอีก ส่วนคำว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ที่ได้ขอเพิ่มคำว่า ทนายความ ซึ่งคณะกรรมการมีความเห็นตรงกันจึงได้แก้ไขคำว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยมีคำว่า ทนายความ เพิ่มเติมเข้าไปแล้ว

ที่ประชุมมีมติเห็นชอบให้มีการแก้ไข ด้วยคะแนน 368 เสียง และเห็นชอบด้วยกับการแก้ไขของคณะกรรมการเสียงข้างมาก ด้วยคะแนน 307 เสียง

มาตรา 4

ไม่มีการแก้ไข

มีผู้แปรญัตติขอสงวนคำแปรญัตติ

สมาชิกฯ ผู้แปรญัตติ อภิปรายแสดงความคิดเห็น โดยขอแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา 4 ว่า “และจะต้องไม่ทำให้เสียความเป็นธรรม” เนื่องจากการทำหน้าที่อำนวยความยุติธรรมและการใช้สิทธิต่าง ๆ นั้น การที่กฎหมายมีเจตนารมณ์สำคัญเพื่อให้กระบวนการยุติธรรมมีการกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจนเพื่อประโยชน์ของประชาชน แต่ในทางปฏิบัติ เรื่องของการตีความโดยเน้นการกำหนดระยะเวลาเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมจึงส่งผลกระทบต่อการทำงาน หรือการทำหน้าที่ของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นจึงขอเพิ่ม “และจะต้องไม่ทำให้เสียความเป็นธรรม” ซึ่งเป็นถ้อยคำที่สะท้อนไปยังอีกมุมหนึ่งเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทำหน้าที่อย่างเคร่งครัดโดยไม่ก่อให้เกิดความเสียหายและไม่ทำให้เสียความเป็นธรรม

สมาชิกฯ ผู้แปรญัตติ ไม่ติดใจ

มาตรา 5

มีการแก้ไข

มีกรรมาธิการขอสงวนความเห็น และผู้แปรญัตติขอสงวนคำแปรญัตติ

ประเด็น หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม

กรรมาธิการขอสงวนความเห็น และผู้แปรญัตติขอสงวนคำแปรญัตติ อภิปรายแสดงความ คิดเห็น โดยตั้งข้อสังเกตว่ากระทรวงมหาดไทยและกระทรวงยุติธรรม มีหลายหน่วยงานอยู่ภายใต้การกำกับ ดูแล จึงต้องการทราบว่าหน่วยงานใดในกระทรวงมหาดไทยและกระทรวงยุติธรรมเป็นหน่วยงาน ในกระบวนการยุติธรรม หรือทุกหน่วยงานในการกำกับดูแลของทั้งสองกระทรวงถือว่าเป็นหน่วยงาน ในกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งควรเพิ่มศาลรัฐธรรมนูญในมาตรา 5 ด้วย เพื่อให้ครอบคลุมทุกหน่วยงาน ในพระราชบัญญัติฉบับนี้ นอกจากนี้ สมาชิกฯ ได้ตั้งข้อสังเกตว่าการบัญญัติให้หน่วยงานอิสระจำนวนมาก อยู่ในพระราชบัญญัติฉบับนี้ และเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการให้คุณให้โทษ ดำเนินการตรวจสอบ ตลอดจน การตัดสินทางคดีและรับเรื่องร้องเรียนต่าง ๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชนและการให้ความเป็นธรรม ต่อพี่น้องประชาชน หากในอนาคตสื่อมวลชนและประชาชนต้องการวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของหน่วยงาน เหล่านี้จะเข้าข่ายหมิ่นประมาทกระบวนการยุติธรรมหรือไม่ ดังนั้น จึงควรระบุงบรอบการดำเนินงานให้ชัดเจน นอกจากนี้การกำหนดโทษ เมื่อร่างกฎหมายมาแล้วจึงควรทำให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความเกรงกลัวเพื่อให้เกิด ความเป็นธรรมต่อพี่น้องประชาชน ตลอดจนการเรียงลำดับหน่วยงานในมาตรา 5 นั้น ต้องการทราบว่า คณะกรรมาธิการใช้หลักเกณฑ์ใดในการพิจารณาการจัดลำดับดังกล่าว

คณะกรรมาธิการ ตอบชี้แจงว่า หลักเกณฑ์ในการกำหนดว่าหน่วยงานใดควรเป็นหน่วยงาน ในกระบวนการยุติธรรมนั้น เมื่อเราก้าวเข้าสู่ยุคของการปฏิรูปประเทศโดยเฉพาะการจัดทำกฎหมายฉบับนี้ เมื่อกล่าวถึงกระบวนการยุติธรรมเราต้องลึ้มความรู้และความจำเดิม ๆ มิเช่นนั้นจะไม่เป็นการปฏิรูปประเทศ หากเรายังคงยึดติดว่ากระบวนการยุติธรรมหมายถึงศาล อัยการ ตำรวจ เท่านั้น กฎหมายฉบับนี้ก็จะไม่ใช่ กฎหมายที่คุ้มครองสิทธิของพี่น้องประชาชนในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมโดยไม่ล่าช้า ทั้งนี้ สิ่งที่กระทบ กับสิทธิของประชาชน ไม่ว่าจะเป็น ทางแพ่ง ทางอาญา หรือทางปกครอง มีมากกว่า 3 หน่วยงานหลัก โดยหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมตามกฎหมายฉบับนี้ต้องการให้องค์ापพหลักทั้งหมดให้หลักประกัน กับพี่น้องประชาชนในเรื่องของการกำหนดกรอบเวลาทำงานของตนเองให้แล้วเสร็จอย่างชัดเจน ซึ่งนิยามคำว่า การดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมในมาตรา 3 หมายถึงการดำเนินงานในทางแพ่ง ทางอาญา ทางปกครอง และรวมถึงศาลรัฐธรรมนูญด้วย จึงเป็นที่มาว่ามีหน่วยงานใดที่ขณะนี้ทำงานและกระทบสิทธิทางแพ่ง ทางอาญา และทางปกครอง ส่วนศาลรัฐธรรมนูญนั้นเป็นศาลที่มีภารกิจโดยเฉพาะตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ และกฎหมายจัดตั้งศาลรัฐธรรมนูญอยู่แล้ว ทั้งนี้ การแก้ไขมาตรา 5 มีเพียง 2 กรณี คือ 1. การเพิ่ม (6/1) คณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลจากการที่สมาชิกฯ ได้อภิปรายในวาระหนึ่งว่าคณะกรรมการ การเลือกตั้งควรเป็นอีกหนึ่งหน่วยงานที่จะต้องอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายฉบับนี้ ในการให้หลักประกันว่า เมื่อมีข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการเลือกตั้งและประเด็นปัญหาต่าง ๆ ภายใต้กฎหมายเลือกตั้ง ไม่ว่าจะเป็น การเลือกตั้งระดับท้องถิ่นหรือระดับประเทศจะต้องทำงานให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่ตนเองเป็นผู้ประกาศ กำหนดเพื่อเป็นหลักประกัน ซึ่งกรรมาธิการเห็นด้วยจึงได้เพิ่ม (6/1) ส่วนกรณีของกรมพระธรรมนูญใน (3) ได้รับคำชี้แจงจากผู้แทนกรรมาธิการในสัดส่วนของคณะรัฐมนตรีว่า กรมพระธรรมนูญซึ่งเป็นหน่วยงานหนึ่ง ในสังกัดกระทรวงกลาโหมไม่ใช่เพียงหน่วยงานเดียวที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมในกรณีที่มีข้อกล่าวหา ว่าทหารเป็นผู้กระทำความผิดหรือมีส่วนร่วมในการกระทำความผิด แต่ยังมีหน่วยงานอื่นอีก อาทิ กรมสารวัตร ทหาร ที่เข้ามาเกี่ยวข้องและอาจถูกมอบหมายให้เป็นผู้สอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวนด้วย

คณะกรรมการธิการเห็นว่า ในฐานะที่กระทรวงจะต้องกำกับดูแลการทำงานของกรมที่สังกัดในกระทรวง จึงเห็นควรให้แก้ไขจากกรมพระธรรมนูญเป็นกระทรวงกลาโหมเพื่อให้ครอบคลุมหน่วยงานต่าง ๆ ในสังกัดของกระทรวงกลาโหมที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม ส่วนกรณีที่มีสมาชิกฯ อภิปรายโดยอ้างอิงรัฐธรรมนูญมาตรา 258 ง. ซึ่งเป็นเรื่องการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมและอภิปรายถึงบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญในมาตรา 258 ง. อนุ 1 ว่าได้กำหนดหลักเกณฑ์ให้ทำไว้ 3 เรื่องที่จะต้องนำไปสู่การปฏิรูปประเทศในด้านกระบวนการยุติธรรม คือ (1) ให้มีการกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมที่ชัดเจน ซึ่งคือกฎหมายที่กำลังพิจารณาอยู่ในขณะนี้ (2) ให้มีกลไกช่วยเหลือประชาชนผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ให้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้ และ (3) สร้างกลไกเพื่อให้มีการบังคับการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดเพื่อลดการเหลื่อมล้ำและความไม่เป็นธรรมในสังคม แต่กฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายที่เสนอต่อสภาและสภารับหลักการแล้ว ซึ่งเป็น 1 ใน 3 เรื่อง ไม่ใช่ทั้ง 3 เรื่อง ดังนั้นสมาชิกฯ จึงไม่ควรนำเอา 3 เรื่องมาผูกรวมกันในกฎหมายฉบับนี้แล้วอภิปรายว่ากรรมการทำงานบกพร่องโดยหลักการของกฎหมายฉบับนี้เป็นหลักการของกฎหมายที่เสนอมานี้เพียง 1 เรื่องก่อน คือ ให้มีกฎหมายว่าด้วยการกำหนดระยะเวลาการดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม สำหรับเรื่องโทษของการฝ่าฝืนที่สมาชิกฯ ได้อภิปรายสอบถามนั้น ในกฎหมายฉบับนี้ไม่มีหมวดที่ว่าด้วยโทษหรืออัตราโทษเลย แต่ไม่ได้หมายความว่าหากหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมไม่ดำเนินการตามกรอบระยะเวลาตามกฎหมายฉบับนี้จะไม่มีบทลงโทษเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานต่าง ๆ ที่ทำหน้าที่บกพร่อง แต่มีเขียนอยู่ในมาตรา 7 ซึ่งผู้ปฏิบัติงานต้องรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบทุกครั้งถึงการปฏิบัติงานไม่แล้วเสร็จตามกรอบเวลา และถ้าในกรณีที่มีการปฏิบัติงานล่าช้านั้นผู้บังคับบัญชาพิจารณาแล้วเห็นว่าไม่มีเหตุอันสมควรให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาดำเนินการลงโทษทางวินัยต่อไป สำหรับสาเหตุที่ไม่นำหน่วยงานอีกหลายหน่วยงานมาบัญญัติอยู่ในมาตรา 5 ให้เป็นหน่วยงานยุติธรรมนั้น ยังคงมีอีกหลายหน่วยงานที่ยังเป็นข้อถกเถียงระหว่างการเพิ่มเติมหน่วยงานหรือไม่เพิ่มเติม ซึ่งไม่ได้หมายความว่าหน่วยงานที่ยังไม่ได้ปรากฏอยู่ในมาตรา 5 นั้นจะหลุดรอดจากการบังคับใช้ของกฎหมายฉบับนี้เพราะในมาตรา 5 อนุ 10 ได้เขียนเป็นปลายเปิดไว้ว่าสามารถเพิ่มเติมหน่วยงานเข้ามาภายหลังได้หากพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้นิยามของมาตรา 3 ชัดเจนหรือในอนาคตมีการเปลี่ยนแปลงกฎหมายก็สามารถเพิ่มเติมชื่อหน่วยงานต่าง ๆ เหล่านั้นเข้ามาได้

สำหรับการจัดเรียงลำดับหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมนั้น หลักในการจัดเรียงหน่วยงานในการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกาจะจัดเรียงโดยยึดตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม เป็นหลัก โดยเริ่มจากกระทรวงก่อนและเรียงลำดับตามตัวอักษร ซึ่งกระทรวงกลาโหมจะอยู่ในหมวด 2 ต่อมาคือกระทรวงมหาดไทยในหมวด 13 คืออักษร ม และหมวด 14 คือกระทรวงยุติธรรม ในส่วนของกระทรวงยุติธรรมนั้นจะมีหลายหน่วยงาน อาทิ กรมคุมประพฤติ กรมบังคับคดี กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมราชทัณฑ์ กรมสอบสวนคดีพิเศษ สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ซึ่งหน่วยงานเหล่านี้เป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทั้งทางอาญา ทางแพ่ง และทางปกครอง ทั้งสิ้น จากนั้นจะพิจารณาว่าหน่วยงานที่เพิ่มขึ้นมานั้นหากเป็นหน่วยงานองค์กรอิสระก็จะเรียงตามลำดับหน่วยงานองค์กรอิสระซึ่งจะเรียงตามลำดับตัวอักษรเช่นกัน ทั้งนี้ ในส่วนของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินหรือคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินหรือ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาตินั้น ในชั้นกรรมาธิการเห็นว่ายังไม่ได้เกี่ยวข้องกับโดยตรงคือไม่มีอำนาจในการสอบสวน ไตร่สวน และต่อมาจึงจะเรียงลำดับหน่วยงานศาล และองค์กรอัยการ ตามลำดับที่ประชุมมีมติเห็นชอบกับการแก้ไขของคณะกรรมการฯ ด้วยคะแนน 357 เสียง

มาตรา 6

มีการแก้ไข

มีผู้แปรญัตติขอสงวนคำแปรญัตติ

ประเด็น ให้นำหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมตามมาตรา 5 กำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จในการพิจารณาเรื่องในชั้นตอนต่าง ๆ ของการดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่และอำนาจของตนตามแต่ลักษณะ สภาพ หรือประเภทคดี รวมทั้งปริมาณงานที่อยู่ในความรับผิดชอบ

สมาชิกฯ ผู้แปรญัตติ อภิปรายแสดงความคิดเห็น โดยตัดข้อความ เเท่าที่จะสามารถกระทำได้นี้ เนื่องจากหน่วยงานต่าง ๆ อาจตีความข้อความนี้แตกต่างกัน อาจจะกระทำก็ได้หรือไม่กระทำก็ได้ อาจจะไม่กำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จก็ได้ และขอเพิ่มเติมคำว่า ให้นำหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมตามมาตรา 5 กำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จในทุกชั้นตอน เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญมาตรา 258 ง. ด้านกระบวนการยุติธรรม (1) รวมทั้งขอคำว่า “เว้นแต่” และ “เป็นอย่างอื่น” เนื่องจากพระราชบัญญัติฉบับนี้จะไม่มีสภาพบังคับหน่วยงานตามมาตรา 5 โดยแก้ไขเป็น ในกรณีที่มีกฎหมายกำหนดระยะเวลาไว้แล้ว ให้ดำเนินการตามกฎหมายนั้นโดยหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมตามมาตรา 5 ไม่ต้องกำหนดระยะเวลาตามมาตราอื่นอีก แต่ต้องดำเนินการตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ กำหนดระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้ประกาศและเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป และทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ด้วย นอกจากนี้ สมาชิกฯ ยังอภิปรายสนับสนุนตามที่สมาชิกฯ ได้ขอแปรญัตติ ซึ่งมีความเชี่ยวชาญและมุมมองด้านกฎหมายเป็นอย่างดี โดยการบังคับใช้กฎหมายนั้นควรให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมตามมาตรา 5 กำหนดระยะเวลาแล้วเสร็จ และควรกำหนดการเข้าถึงประกาศของภาคประชาชนให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปและทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้สะดวกและง่ายมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ การไม่กำหนดระยะเวลาและทำให้เกิดความล่าช้าในกระบวนการยุติธรรม ถือเป็นความไม่ยุติธรรมรูปแบบหนึ่ง

คณะกรรมการฯ ตอบชี้แจงว่า กรรมาธิการได้มีการแก้ไขข้อความโดยตัดข้อความเท่าที่สามารถกระทำได้ออกซึ่งตรงกับคำแปรญัตติของสมาชิกฯ ผู้สงวนคำแปรญัตติทั้ง 2 ท่านอยู่แล้ว โดยกรรมาธิการเห็นว่ากรณีที่กฎหมายฉบับนี้กำหนดให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมต้องกำหนดเวลาในการทำงานทุกชั้นตอนให้ชัดเจนนั้น ไม่สมควรที่จะมีคำว่า “เท่าที่สามารถกระทำได้” ไว้ เพราะจะทำให้สภาพบังคับของกฎหมายฉบับนี้ย่อหย่อนลงไปและระยะเวลาที่ถูกกำหนดขึ้นก็จะกลายเป็นระยะเวลาเร่งรัดเท่านั้น ซึ่งไม่สอดคล้องกับความในมาตรา 7 ที่กำหนดให้การไม่สามารถปฏิบัติงานตามกำหนดเวลา เจ้าหน้าที่ของรัฐอาจจะถูกดำเนินการทางวินัยได้ ส่วนข้อยกเว้นในตอนท้ายที่กำหนดว่า เว้นแต่จะมีกฎหมายกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ซึ่งมีสมาชิกฯ เห็นควรให้ตัดออกนั้น กรรมาธิการเห็นว่าเนื่องจากกำหนดเวลาในกระบวนการยุติธรรมมีกฎหมายเฉพาะหลายฉบับที่กำหนดเวลาการทำงานในแต่ละชั้นตอนไว้แล้ว เช่น กฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาความต่าง ๆ รวมทั้งในศาลรัฐธรรมนูญด้วย ดังนั้น หากตัดข้อยกเว้นดังกล่าวออกจะทำให้กลายเป็นว่าทุกหน่วยงานต้องเริ่มกำหนดระยะเวลาใหม่ทั้งหมดโดยบทบัญญัติของกฎหมายฉบับนี้

ซึ่งเป็นกฎหมายกลาง ส่วนในเรื่องของการกำหนดเวลาแล้วต้องเผยแพร่ให้ประชาชนได้รับทราบโดยเข้าถึงและเข้าใจได้โดยง่ายตามวรรคสองนั้นเป็นการเปิดกว้างไว้ โดยขึ้นอยู่กับงบประมาณและความพร้อมของแต่ละหน่วยงาน แต่หลักที่ถูกกำหนดไว้ในมาตรา 6 คือ ต้องประกาศและเผยแพร่ในรูปแบบที่ประชาชนสามารถเข้าถึงและเข้าใจได้โดยง่าย กรณีการพิจารณาเห็นว่าไม่จำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมว่าต้องทำทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ด้วย

ที่ประชุมมีมติเห็นชอบให้มีการแก้ไข ด้วยคะแนน 356 เสียง และเห็นชอบด้วยการแก้ไขของคณะกรรมการเสียงข้างมาก ด้วยคะแนน 303 เสียง

มาตรา 7

มีการแก้ไข

มีผู้แปรญัตติขอสงวนคำแปรญัตติ

ประเด็น ผู้บังคับบัญชาตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง เป็นผู้บังคับบัญชาในตำแหน่งสูงสุดของหน่วยงาน

สมาชิกฯ ผู้แปรญัตติ อภิปรายแสดงความคิดเห็น โดยขอแปรญัตติเพิ่มความเป็นมาตรา 6 วรรคสาม ดังนี้ "ผู้บังคับบัญชาตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง เป็นผู้บังคับบัญชาในตำแหน่งสูงสุดของหน่วยงาน" เพื่อให้มีความชัดเจนว่าผู้บังคับบัญชาตามวรรคหนึ่งและวรรคสองอยู่ในระดับใด ซึ่งสมาชิกฯ อภิปรายกรณีผู้รับผิดชอบในงานที่รับผิดชอบของตน ซึ่งไม่ได้มีคนเดียว กระบวนการดังกล่าวอาจเป็นคณะทำงาน หากไม่สำเร็จตามระยะเวลาให้บันทึกเหตุแห่งความล่าช้าให้ปรากฏ ประชาชนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงบันทึกดังกล่าวได้หรือไม่ รวมทั้งขอทราบระยะเวลาที่คาดว่าจะล่าช้า ตลอดจนระยะเวลาที่คาดว่าจะแล้วเสร็จโดยเร็ว ให้เป็นไปตามวิธีการที่หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมกำหนดนั้นควรยึดตามหน่วยงานใด เนื่องจากในมาตรา 5 บัญญัติให้มีหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมากกว่า 10 หน่วยงาน จึงตั้งข้อสังเกตว่าควรมีวิธีการที่เป็นส่วนกลางให้ทุกหน่วยงานปฏิบัติหรือไม่ รวมทั้งขอให้มีการกำหนดให้มีความชัดเจนและเป็นรูปธรรมถึงสาเหตุที่มีการดำเนินงานล่าช้า เพื่อให้พี่น้องประชาชนซึ่งเป็นผู้เสียหายได้รับความเป็นธรรม

คณะกรรมการฯ ตอบชี้แจงว่า ผู้ที่รับผิดชอบงานที่จะต้องทำให้เสร็จหากไม่เสร็จก็ต้องมีเหตุผลและต้องกำหนดระยะเวลาให้ชัดเจนซึ่งต้องแจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องทราบและเข้าถึงข้อมูลในการสอบถามได้ในประเด็นการลงโทษในกรณีที่ล่าช้าเกินสมควรนั้นจะเป็นภาระกับผู้รับผิดชอบในงานกระบวนการยุติธรรม ซึ่งจะเริ่มตั้งแต่การรับเรื่อง การนำเรื่องไปสู่ศาล กระบวนการที่อยู่ในศาล การดำเนินการพิจารณาพิพากษาซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานโดยถือว่าศาลเป็นหน่วยงานด้วย จนกระทั่งถึงการบังคับคดีแล้วเสร็จ จึงเห็นได้ว่ามีส่วนที่ตุลาการและผู้พิพากษาต้องรับผิดชอบดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมที่ต้องให้ข้อมูลได้ว่าคดีนั้น ๆ จะแล้วเสร็จเมื่อไร หากไม่เสร็จเนื่องจากเหตุผลใด โดยกรรมการฯ ได้พิจารณาว่า หากนำภาระการแจ้งผู้เกี่ยวข้องไปให้กับผู้พิพากษาและตุลาการด้วยจะเป็นการสร้างภาระให้กับผู้พิพากษาและตุลาการที่ใช้ในการทำงานหลักและจะมีปัญหาในเรื่องการแทรกแซงความเป็นอิสระด้วย ดังนั้น ในมาตรานี้จึงให้หน่วยงานมีหน้าที่ในการแจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องทราบโดยหน่วยงานจะต้องออกแบบวิธีการซึ่งอาจจะต่างกันให้กับผู้เกี่ยวข้องได้ทราบ และการที่ระบุให้เฉพาะผู้บังคับบัญชาสูงสุดซึ่งสายบังคับบัญชาอาจจะมีการที่ไม่ระบุจะเป็นประโยชน์มากกว่าเพราะทำให้บุคลากรทั้งหน่วยงานรับผิดชอบการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติฉบับนี้

ที่ประชุมมีมติเห็นชอบกับการแก้ไขของคณะกรรมการฯ ด้วยคะแนน 362 เสียง

มาตรา 8**มีการแก้ไข**

สมาชิกฯ อภิปรายแสดงความคิดเห็นในประเด็นคดีที่กระทบต่อผลประโยชน์สาธารณะ ให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมจัดให้มีเทคโนโลยีสารสนเทศหรือเทคโนโลยีอื่นใด เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมกำหนด เพื่อให้ประชาชนได้ทราบผลของคดีที่เกี่ยวข้องนั้น หน่วยงานจะทำให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลดังกล่าว และมีหลักเกณฑ์ในการดำเนินการอย่างไร อีกทั้ง สมาชิกฯ ได้ขอแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา 8 เป็นดังนี้ "มาตรา 8 ให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมตามมาตรา 5 จัดให้มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือวิธีการอื่นใด ที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้โดยสะดวกและรวดเร็ว เพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือประชาชนสามารถทราบหรือตรวจสอบความคืบหน้าของการดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมได้ โดยต้องเป็นไปตามมาตรฐานข้อมูลด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่หน่วยงานของรัฐจะต้องใช้ และปฏิบัติให้สอดคล้องกันและเชื่อมโยงถึงกันได้ตามกฎหมายว่าด้วยการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์" เนื่องจากต้องการให้เป็นไปตามหลักการของร่างพระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ. ศ. .... เพื่อสร้างมาตรฐานร่วมกันของทุกหน่วยงานราชการ และควรกำหนดหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดขึ้นตามหลักปฏิบัติในร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว

คณะกรรมการฯ ตอบชี้แจงว่า มาตรา 8 ในร่างเดิมมีวรรคเดียวคือกำหนดให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมต้องจัดให้มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือวิธีการอื่นเพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องซึ่งในนิยามมาตรา 3 กำหนดไว้แล้วว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องคือคู่กรณี คู่ความ ผู้ต้องหา ผู้เสียหาย หรือผู้รับมอบอำนาจและทนายความ สามารถเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับคดีความของตนได้ ส่วนประเด็นปัญหาว่า คดีความบางเรื่องมีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ หากยังคงให้มีข้อความเพียงวรรคหนึ่งวรรคเดียวคือเฉพาะผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเท่านั้นที่จะเข้าถึงข้อมูลความคืบหน้าของคดีความต่าง ๆ เหล่านั้นได้ จะทำให้ประชาชนโดยทั่วไปไม่สามารถติดตามความคืบหน้าของคดีที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะได้ ดังนั้น กรรมการฯ จึงเห็นว่าควรเพิ่มความในวรรคสองว่า ในคดีที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ ให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมต้องจัดให้มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศหรือวิธีการอื่นใดเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมนั้นกำหนด ทั้งนี้ เพื่อขยายสิทธิของประชาชนในการติดตามและตรวจสอบการทำงานของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมสำหรับคดีที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ

จากนั้น ประธานฯ สั่งปิดประชุม เวลา 17.00 นาฬิกา

ปิดประชุมเวลา 17.00 นาฬิกา

*****

จัดทำโดย กลุ่มงานสื่อมวลชน สำนักประชาสัมพันธ์
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร